

skulde have talt om, var den i Grundloven paabudte Værnepligt. Jeg maatte derefter opfatte det ærede Medlem, som om han mente, at Lovforslaget var grundlovsstridigt. Men hvis han kun mener dette, at det ikke passede med Aanden paa den Tid, Grundloven blev givet, saa kan jeg kun sætte Pris paa det, idet det saa ikke skulde vanskeliggøre Forhandlingerne.

Det ærede Medlem Hr. Pürschel, eller maaske var det det ærede Medlem Hr. Brorsen, talte om, at Nedrustningskonferencen havde vi først opfattet som nærliggende og tillagt Betydning af den Grund; nu derimod var vi forfærdelige Pessimister og troede slet ikke paa, at den kom. Dette svarer i alt Fald ikke til mine Udtalelser. Jeg har straks sagt, at det var ikke givet, at den Konference kom i 1925, eller at den overhovedet kom; det kunde tænkes, at det trak længe ud, og det kunde ogsaa tænkes, at den blev umuliggjort. Og efter den Omvæltning i England, som har vanskeliggjort dens Gennemførelse, har jeg netop udtalt baade her og andre Steder, at jeg ansaa det ikke for udelukket, at det virkelig kom til denne Afrustningskonference; den kunde ikke ventes, som Begivenhederne havde formet sig, at komme i 1925, men Muligheden for, at den noget senere vilde blive til Virkelighed, var ingenlunde afskaaret ved Omslaget i England, idet England overfor Genèveprotokollen ingenlunde stillede sig saaledes, at det forkaster denne Protokol afgjort, heller ikke under den nuværende Regering. Englands Standpunkt er dette: Vi føler os overbevist om, at den Protokol trænger til en meget nøje Prøvelse, og ved denne vil vi rimeligvis komme til det Resultat, at nogle Ændringer bør gennemføres paa den kommende Konference i September 1925; dette vil vi søge tilrettelagt.

Hermed tror jeg at have beskæftiget mig med de forskellige Spørgsmaal, som har været fremdraget fra de forskellige Taleres Side, og som jeg havde Grund til at svare paa.

Det er en ejendommelig Udvikling, der siden 1864 er foregaaet i dansk Militærpolitik. I Aarene 1864—70 var denne præget af en ganske bevidst og klar Tanke, nemlig denne, at Danmarks Militærvæsen

skulde indrettes med det Formaal for Øje, at Danmark kunde stille sig paa Frankrigs Side under den forventede Kamp mellem Frankrig og Tyskland. I Aarene efter 1870, da disse Muligheder var forsvundet, gled man over i Forestillingen om, at Danmark skulde tilvejebringe et virkeligt Forsvar, og denne Tanke knyttede sig i Virkeligheden helt til Københavns Befæstning. Det var Forestillingen: Vi kan forsvare os, vi kan udrette noget, der kan betyde noget; derfor lad os sætte ind paa det, hvad vi paa nogen Maade er i Stand til! Og der var jo megen Styrke i denne Bevægelse fra deres Side, som troede paa den.

I Aarene omkring 1900 gled man bort fra denne Tanke for manges Vedkommende, som sluttede sig til vort Militærvæsen; men man bevarede Militærvæsenets Karakter. Nu er ogsaa denne Forestilling opgivet. Københavns Landbefæstning er nedlagt; ikke eet Menneske tænker sig Muligheden af et Forsvar for København overfor et blot nogenlunde anseligt Angreb. Ingen kan heller regne med noget virkeligt Forsvar andetsteds i Danmark. En Tid havde man den Forestilling i Stedet for København at kunne sætte den sydlige Grænse; ogsaa denne Tanke er opgivet, man er paa det rene med, at et virkeligt Forsvar for Landet, det, som alle andre Steder er Begrundelsen for de paagældende Landes militære Anstrengelser, kan ikke tilvejebringes. Saa søger man som sit Grundlag for Opretholdelsen af vort Militærvæsen i Virkeligheden ikke andet end Hensynet til nogle andre; og naar man ikke kan paavise vore Forpligtelser overfor disse andre, driver man ud i et alt bestemmende Hensyn, og dette Hensyn er Efterlignelsestrangen overfor visse andre Lande, uden en virkelig Undersøgelse af, om Grundlaget for at efterligne dem er til Stede. Nu ved jeg nok, at Efterlignelsestrang er en stærk Trang hos mange Mennesker, men et virkelig forsvarligt Grundlag for Ordningen af Landets Militærvæsen er den dog ikke.

Naar jeg staar overfor saa ganske overordentlig svage Grunde som de Grunde, hvormed Tanken om Ordningen af 1922 i Øjeblikket forfægtes, kan jeg ikke opgive Forventningen om, at der skulde blive en Mulighed for at komme til en Forstaaelse gennem en saglig praktisk Forhandling om, hvilke Opgaver vi har at løse, og hvilke